

Recomendación dirixida á da Comisión Interuniversitaria de Galicia para a adaptación das probas da ABAU aos alumnos sen discapacidade pero que presenten necesidades educativas especiais e que reciban toda a información precisa.

Expediente: D.3.Q/21562/17; D.3.Q/21581/17; D.3.Q/22430/17

Santiago de Compostela, 21 de agosto de 2017

Sr. presidente:

Nesta institución iniciáronse expedientes de queixa como consecuencia dos escritos de D. [REDACTED] e D^a [REDACTED] referentes ao seu desacordo coa aplicación das probas da ABAU ao alumnado con necesidades educativas especiais.

Posteriormente, recibíuse tamén un escrito de queixa de D. [REDACTED] e dona [REDACTED], pais dun alumno disfásico e hiperactivo cognitivo (diagnosticado por médicos especialistas) desde os tres anos, que realizou no mes de xuño as probas de acceso á universidade, para alumnos con necesidades educativas especiais.

ANTECEDENTES

En síntese, a queixa reflicte unha situación moi similar ás anteriores:

Los exámenes (ABAU) se realizaron en la Facultad de Derecho de Santiago, Comisión 25 Auxiliar y con nuestro hijo se encontraban otros 40 alumnos venidos de toda Galicia con problemas diversos, disléxicos, hiperactivos, con déficit de atención, con algún grado de autismo, etc. pero todos, tanto padres como alumnos, con un gran desconcierto porque se desconocían las circunstancias en las que se iban a realizar dichas pruebas. Ni por parte de los centros, ya que la desconocían, ni por parte de la CIUG nos dieron información previa a la realización de estos exámenes.

Nuestra sorpresa fue mayúscula cuando justo antes de empezar el primer examen nos dicen que a estos alumnos solamente les van a dar 20 minutos más de tiempo para la realización de cada una de las pruebas y esos 20 minutos se descontarán de la media hora de descanso. Después de las protestas y reclamaciones presentadas (directamente en la CIUG) de los padres allí presentes y de algunos profesores que acompañaban a algunos estudiantes, se consiguió que al final de la jornada les diesen media hora más de tiempo y media hora de descanso (acabaron con un desgaste físico y psíquico mucho mayor que el resto de sus compañeros). Que estos alumnos sepan que disponen del tiempo que precisen para la realización de sus exámenes es fundamental para ellos.

Tampoco contaban con ningún profesor, en el aula, especialista en las asignaturas de ciencias durante la realización de los exámenes para aclarar las dudas, explicar enunciados y cerciorarse de que ha entendido bien lo que se le solicita (según la legislación vigente). Los alumnos que realizaban las pruebas por la "convocatoria ordinaria", sí los tenían.

También nos informan que los exámenes de nuestros hijos se juntarán con los de los demás alumnos y que el corrector desconocerá el problema específico de cada uno de ellos.

Muchos de estos estudiantes tienen dificultades con los idiomas (inglés, gallego, latín), problemas de redacción, problemas de expresión, cometen faltas de ortografía, etc. circunstancias que deberían ser tenidas en cuenta a la hora de la corrección de estos exámenes.

Por ello, entendemos que, las pruebas así planteadas no atienden a las necesidades específicas de estos alumnos y les perjudica gravemente.

Ante todas estas incidencias hemos presentado en la CIUG tres reclamaciones y a fecha de hoy no hemos recibido ninguna contestación.

ANÁLISE

Por parte desta institución requiriuse información á Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria a á CIUG. A consellería limitouse a indicar que a Comisión Interuniversitaria de Galicia (CIUG), como órgano interuniversitario, ten a delegación de competencias propias das universidades do Sistema universitario de Galicia en materia de acceso.

Ditas competencias defínense na instrucción 8 da Resolución conxunta do 21 de febreiro de 2017, da Secretaría Xeral de Universidades e da Dirección Xeral de Educación, Formación

Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a realización, dentro do curso 2016/17, da avaliación de bacharelato para o acceso á universidade (ABAU) para o curso 2017/18. O nomeamento dos membros da comisión recóllese na resolución do 24 de maio de 2017 (DOG núm. 102, do 31 de maio).

Desta información dedúcese que a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria non considera preciso facer ningunha valoración dos feitos denunciados.

Nos informes achegados pola CiUG en relación cos expedientes D.3.Q/21562/17 e D.3.Q/21581/17, a Comisión Interuniversitaria de Galicia informou que, de acordo co establecido no artigo 4 da Orde do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte ECD/1941/2016, do 22 de decembro, así como co establecido no Real Decreto 412/2014, de 6 de xuño, polo que se establece a normativa básica dos procedementos de admisión ás ensinanzas universitarias oficiais de Grao (BOE de 7 de xuño), esa Comisión aprobou un procedemento de actuación para o alumnado con discapacidade e/ou necesidades educativas especiais nas probas de avaliación de bacharelato para o acceso á universidade, que no seu punto 5 (Pautas xerais para a adaptación) establece que, dependendo da natureza da adaptación necesaria e tendo en conta que os exames son os mesmos para todo o alumnado, a CiUG poderá adoptar as seguintes medidas:

- a) Accesibilidade á información e comunicación dos procesos e do recinto ou espazo físico onde se desenvolva a proba.
- b) Ubicación nun lugar específico do aula ou nun espazo específico.
- c) Adaptar os tempos para a realización dos exames (tempo adicional).
- d) No caso de que se considere oportuno e á vista da adaptación, lerlle as preguntas, asegurando que escoitou e comprendeu o que se lle pide.
- e) No caso de que se considere oportuno e á vista da adaptación, sinalar claramente a orde que debe seguir para contestar as preguntas, recordándolle que comece polas máis importantes ou as que mellor saiba e deixe para o final as que teñan maior dificultade.
- f) De ser necesario, e á vista da discapacidade e/ou necesidade educativa, poñer á súa disposición os medios materiais e humanos, asistenciais, apoios e axudas técnicas que precise para a realización da proba.

g) Particularmente, contempláranse medidas de flexibilización e metodolóxicas na avaliación de lingua estranxeira para o alumnado con discapacidade, en especial para os casos de alumnado con discapacidade auditiva, alumnado con dificultades na súa expresión oral e/ou trastornos da fala. Estas adaptacións en ningún caso se terán en conta para minorar as cualificacións obtidas.

Respecto dos expedientes de queixa, unha vez recibidas as solicitudes e informes dos diferentes centros de bacharelato, a Comisión Interuniversitaria de Galicia, á vista dos mesmos, determinou as medidas a adoptar, adscribindo aos alumnos afectados á unha Comisión específica destinada a alumnado sen discapacidade pero con necesidades educativas especiais, (Comisión Delegada nº 25-Auxiliar, con sede na Facultade de Dereito de Santiago) aos efectos de que poidesen dispoñer de tempo adicional para a realización dos exames, única adaptación prevista tendo en conta as necesidades que presentaban.

No informe relativo ao expediente D.3.Q/21581/17, a CiUG manifesta ademáis que se decidiu adscribir á aos matriculados nas probas ABAU con dificultades da linguaxe á unha Comisión específica destinada ao alumnado sen discapacidade pero con necesidades educativas especiais (Comisión Delegada nº 25-Auxiliar, con sede na Facultade de Dereito de Santiago) aos efectos de que poidese dispoñer de tempo adicional para a realización dos exames, única adaptación prevista nestes supostos.

En relación coa referencia ao "alumnado que acude ás probas que se celebran na Comisión Delegada 25, con sede no centro de ensino C.R.E. Santiago Apóstol-ONCE (Rúa Luis Braille, nº 40, en Pontevedra) aos que si se lle fixeron adaptacións (por exemplo, probas sen límite de tempo)", o informe indica que -dadas as limitacións de espazo dispoñible- na sede da dita Comisión Delegada 25, e ao tempo)", ao dito centro se destina a aquel alumnado con minusvalías certificadas iguais ou superiores ao 33%. Na convocatoria ordinaria (xuño de 2017), por exemplo, alumnado con emiotrofia espinal e un 94% de minusvalía, epilepsia e unha minusvalía do 79%, parálise cerebral, narcolepsia, minusvalías visuais do 40%, 49%, 53%, 65%, 83%, outras minusvalías do 33%, 50%, etc., situacións que implican, amais de ampliación de tempos, outros medios materiais dos que só é posible dispoñer no dito centro e a través da desinteresada colaboración da ONCE.

Á vista do contido dos escritos de queixa, da documentación achegada polas persoas que promoveron estes expedientes e do que se manifesta nos informes da Comisión Interuniversitaria de Galicia, cómpre facer as seguintes consideracións:

A) En relación coa lexislación aplicable a estas probas, a normativa vixente está integrada pola Resolución conxunta do 21 de febreiro de 2017, da Secretaría Xeral de Universidades e da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación

Educativa, pola que se ditan instrucións para a realización, dentro do curso 2016/17, da avaliación de bacharelato para o acceso á universidade (ABAU) para o curso 2017/18, publicada no DOG número 60 de data 27 de marzo de 2017, que na súa disposición quinta di:

"1. De acordo co establecido no artigo 4 da Orde do Ministerio de Educación, Cultura e Deporte ECD/1941/2016, do 22 de decembro, adoptaranse as medidas necesarias para asegurar a igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal do alumnado con necesidades educativas especiais derivadas de discapacidade.

A este respecto, poderanse adoptar medidas como: adaptación de tempos, elaboración de modelos especiais de exame, posta á disposición do alumnado dos medios materiais e humanos, asistencias, apoios e axudas técnicas que precise para a realización da proba, así como a garantía de accesibilidade á información e comunicación dos procesos e do recinto ou espazo físico onde esta se desenvolva.

2. A avaliación do alumnado con necesidades educativas especiais derivadas de discapacidade tomará como referencia as adaptacións curriculares realizadas para este ao longo da etapa. Particularmente, recolleranse medidas de flexibilización e metodolóxicas na avaliación de lingua estranxeira para o alumnado con discapacidade, en especial para os casos de alumnado con discapacidade auditiva, alumnado con dificultades na súa expresión oral e/ou trastornos da fala. Estas adaptacións en ningún caso se terán en conta para minorar as cualificacións obtidas.

Así mesmo, garantirase que as actuacións relativas ao proceso de revisión das probas reguladas no ordinal sétimo destas instrucións sexan accesibles para as persoas con discapacidade.

3. O tribunal calificador das probas poderá requirir os informes e a colaboración precisa dos órganos técnicos competentes da Administración educativa, así como dos centros onde cursasen bacharelato as alumnas e os alumnos con discapacidade."

Na disposición terceira, nº 4, letra g, a Resolución conxunta do 21 de febreiro indica expresamente: "Cada unha das probas da avaliación de bacharelato para o acceso á universidade terá unha duración de 90 minutos. Establecerase un descanso entre probas consecutivas de, como mínimo, 30 minutos. Non se computará como período de descanso o utilizado para ampliar o tempo de realización das probas dos alumnos con necesidades específicas de apoio educativo aos cales se lles prescribise a dita medida.

Nos casos expostos nas queixas, parece claro que se fixo unha aplicación inadecuada das devanditas adaptacións de tempo, que posiblemente prexudicou ás persoas que promoven os expedientes ao prolongar en 20 minutos o tempo das probas en detrimento do período obrigatorio de descanso e, xa que logo, ao non garantir o principio de igualdade de oportunidades e incumprir a lexislación vixente. Deste xeito, adoptouse unha medida contraria á normativa e que discriminou aos alumnos con necesidades educativas especiais, que precisan como mínimo, o tempo de descanso entre probas previsto para o alumnado ordinario e que enfrontouse as probas cun cansancio moito maior que os demais.

B) Sobre os recursos materiais e persoais precisos, malia que podamos comprender a situación exposta nos informes, a administración ten a obriga de contar cos medios necesarios e suficientes que lle permitan administrar as probas de forma que todos os alumnos, tanto os que presentan discapacidade recoñecidas como os que teñen necesidades educativas especiais, conten cos recursos necesarios: espazos dispoñibles, profesorado de apoio na aula, información previa sobre os procesos de exame e os espazos físicos nos que se desenvolverá, adecuada adaptación de tempos sen menoscabar os períodos de descanso entre probas consecutivas e as demais medidas previstas, sen prexuízo da colaboración doutras entidades cando a gravidade das discapacidade ou a especificidade dos recursos necesarios así o requira.

C) Esta institución considera que determinadas necesidades educativas especiais deben ser coñecidas e ponderadas na fase de avaliación. Este é o sentido da norma que establece que *“a avaliación do alumnado con necesidades educativas especiais derivadas de discapacidade tomará como referencia as adaptacións curriculares realizadas para este ao longo da etapa. Particularmente, recolleranse medidas de flexibilización e metodolóxicas na avaliación de lingua estranxeira para o alumnado con discapacidade, en especial para os casos de alumnado con discapacidade auditiva, alumnado con dificultades na súa expresión oral e/ou trastornos da fala. Estas adaptacións en ningún caso se terán en conta para minorar as cualificacións obtidas”*. Cando esta disposición se refire a que particularmente recolleranse medidas de flexibilización e metodolóxicas na avaliación de lingua estranxeira para o alumnado con discapacidade auditiva, dificultades na expresión oral ou trastornos da fala non exclúe que se faga na avaliación doutras linguas como a lingua castelán ou a lingua galega. Por este motivo, deberían darse instrucións concretas sobre a valoración das faltas de ortografía en alumnado con dislexias, disgrafías e outros trastornos que afectan á linguaxe oral ou escrita. Parece discriminatorio que as probas deste alumnado sexan corrixidas sen ter en conta a súa situación e que non se lles apliquen as medidas de flexibilización ou metodolóxicas legalmente previstas por non estar advertidos os correctores das situacións concretas que lles afectan.

Comprendemos que, dadas as características das probas e a rapidez coa que deben aplicarse os procedementos de corrección, haxa dificultades para implementar estas medidas pero das situacións denunciadas nas queixas compróbase que o actual modelo pode non dar unha resposta adecuada para asegurar a igualdade de oportunidades e a non discriminación e accesibilidade universal do alumnado sen discapacidade pero con necesidades educativas especiais.

CONCLUSIÓN

Por todo o sinalado ata agora considerase necesario, en aplicación do disposto no artigo 32.1 da Lei 6/1984, do 5 de xuño, do Valedor do Pobo, facer chegar a esa Comisión Interuniversitaria de Galicia a seguinte recomendación:

Que nas vindeiras convocatorias da avaliación de bacharelato para o acceso a universidade, e mentres exista este sistema de acceso, a CiUG adopte as medidas necesarias, en recursos materiais e persoais, para que se asegure a igualdade de oportunidades e a non discriminación do alumnado sen discapacidade pero con necesidades educativas especiais, aplicando adecuadamente a adaptación de tempos, elaboración de modelos especiais de exame, posta á disposición do alumnado dos medios materiais e humanos, asistencias, apoios e axudas técnicas que precise para a realización da proba, así como a garantía de accesibilidade á información e comunicación dos procesos e do recinto ou espazo físico onde esta se desenvolva.

Consideramos que cómpre avaliar estas probas tendo os correctores a necesaria cualificación para puntuar estes exames e un adecuado coñecemento das necesidades educativas especiais que presenta cada un dos alumnos avaliados, de xeito que poidan aplicar as pertinentes medidas de flexibilización e metodolóxicas que garantan a súa igualdade de oportunidades no acceso á universidade.

Agradézolle de antemán a acollida ao manifestado nesta resolución do Valedor do Pobo, e recórdolle a necesidade de que no prazo dun mes (art. 32.2), dea conta a esta Institución da aceptación da recomendación formulada, de ser o caso, e das medidas adoptadas para darlle efectividade, tamén se é o caso.

Ademais, facémolle saber que, en aplicación do principio de transparencia, a partir da semana seguinte á data na que se ditou a presente resolución, esta incluírase na páxina web da institución.

Debo lembrarlle tamén que, ao abeiro da lei reguladora desta institución, o seu artigo 33 prevé que, se formuladas as súas recomendacións, non obtivese resposta ou, nun prazo

razoable, non se producise unha medida adecuada ao suxerido, o Valedor do Pobo poderá poñer os antecedentes do escrito e as recomendacións efectuadas en coñecemento do conselleiro do departamento afectado ou da máxima autoridade da Administración Pública galega.

Se tampouco obtivese unha xustificación adecuada, incluírá tal asunto no seu informe anual ou especial con mención dos nomes das autoridades ou funcionarios que persistan naquela actitude, especialmente nos casos en que, considerando o Valedor do Pobo que era posible unha solución positiva, esta non se conseguise.

O principio de publicidade das resolucións desta institución refórzase no artigo 37 da Lei 6/1984, cando prevé que o Valedor do Pobo, no seu informe anual ao Parlamento de Galicia, dará conta do número e tipos de queixa presentadas; daquelas que foron rexeitadas e as súas causas, así como das que foron obxecto de investigación e o seu resultado, con especificación das suxestións ou recomendacións admitidas pola administración pública galega.

Saúdoo atentamente.

Milagros María Otero Parga
Valedora do Pobo